

Kristinehamns kommun

kommunen@kristinehamn.se

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter prioriterad tillsyn i Björneborg skola F-6
i Kristinehamn kommun

Tillsyn i Björneborg skola F-6

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Kristinehamns kommun under våren 2015. Björneborg skola F-6 besöktes av Skolinspektionen den 21 – 22 april 2015.

Måluppfyllelse och resultat

Enligt rektors redovisning, som lämnats inför tillsynen, har 66 procent av eleverna i årskurs 3 läsåret 2013/14 uppnått kunskapskraven för godtagbara kunskaper i ämnena svenska och matematik. Av redovisningen framgår att resultaten i både svenska och matematik är lägre jämfört med föregående år, då samtliga elever i årskurs 3 nådde kunskapskraven i matematik och 83 procent nådde kunskapskraven i svenska.

Av den nationella statistiken framgår att nästan samtliga elever i årskurs 6 våren 2014 uppnådde kunskapskraven i samtliga ämnen. Den genomsnittliga betygspoängen i årskurs 6 var lägre än rikssnittet i samtliga ämnen utom i biologi. Differensen var störst i matematik, där den genomsnittliga betygspoängen var 8,5 medan rikssnittet uppgick till 13. Resultaten från de nationella ämnesproven i svenska samma år visar att årskurs 6 i delprovet "skriftlig förmåga" uppnådde 5,7 i genomsnittlig provbetygspoäng, genomsnittet för hela riket var 11,8.

Av Skolinspektionens enkät, som besvarats av elever i årskurs 5 inför tillsynen, framgår att en hög andel av dessa elever upplever att det är studiero i skolan och att de allra flesta känner sig trygga. Detta bekräftas i elevintervjuerna.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Ingen brist konstaterad	
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande	2015-10-15
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Ingen brist konstaterad	
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Ingen brist konstaterad	

Sammanfattande bedömning

Av den tillsyn som Skolinspektionen genomfört framkommer att skolenheten har ett väl fungerande systematiskt kvalitetsarbete där rektor och lärare analyserar och tar fram åtgärder för att förbättra kunskapsresultat och resultat av det förebyggande arbetet mot kränkande behandling. De flesta elever som Skolinspektionen talat med i samband med tillsynen uppger att de känner sig trygga i Björneborg skola och att de för det mesta har studiero på sina lektioner. Men tillsynen visar också att det på skolenheten finns vissa brister vad gäller det målinriktade arbetet att åtgärda när kränkande behandling kommer till skolans kännedom.

Arbetet med att åtgärda kränkande behandling fungerar inte tillfredsställande då personalen på skolenheten utgår från sin egen tolkning av händelser, inte från elevernas upplevelser. Personalen kan dessutom välja att inte följa rutinen för att åtgärda och följa upp kränkande behandling eftersom det finns en annan rutin för kränkande behandling som innebär att personalen endast genomför ett samtal. När kränkande behandling inte anmäls, åtgärdas och följs upp blir följderna att elevers utsatthet för kränkande behandling kan fortgå och flera elever på skolan berättar att de vid upprepade tillfällen blir utsatta för

Beslut

2015-06-15

4 (13)

Dnr 43 - 2014:8017

kränkande behandling. Skolan måste åtgärda och följa upp kränkande behandling tills det upphör.

Rektor behöver omgående se till att skolans personal får en rutin för att åtgärda kränkande behandling som fungerar så att kränkande behandling kan åtgärdas, följas upp och så fort som möjligt upphöra.

Tillgången till skolbibliotek bedöms i huvudmannabeslutet för förskoleklass och grundskola.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Kristinehamns kommun att senast den 15 oktober 2015 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Kristinehamns kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–10 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Rektorn ska se till att det vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Rektorn ska se till att kränkande behandling åtgärdas och att åtgärderna följs upp.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Huvudmannen ska se till att det genomförs

åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. Huvudmannen ska vidare se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för sådan kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och, i förekommande fall, vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionen har tagit del av dokumentet *Björneborgs skola likabehandlingsplan mot diskriminering och kränkande behandling 2014-10-30 till 2015-06-17*. Under rubriken "Då diskriminering/kränkning upptäcks sker följande" finns först beskrivet vilka skyldigheter personal och rektor har när en kränkning kommer till kännedom på skolan. Därefter följer, under olika underrubriker, listor på åtgärder som då ska vidtas. Två av dessa underrubriker lyder: "En situation mellan barn/elever" och "Allvarligare händelser barn – barn/elev – elev". Skillnaden mellan åtgärderna under dessa rubriker är följande. När händelsen bedöms som en "situation" ska ett ingripande göras och ett samtal hållas med de inblandade. Därefter kan händelsen ses som utagerad om samtliga inblandade samtycker till det. Om händelsen bedöms som "allvarligare" utreds händelsen genom att samtliga parter får ett enskilt samtal, utredningen dokumenteras och efter en till två veckor ska uppföljningssamtal ske varefter en upptrappning av åtgärder kan göras vid behov.

Lärarna berättar i intervju om hur de hanterar kränkningar. Lärarna säger att de genast tar tag i kränkningar som sker och skriver rapporter om det visar sig vara en upplevd kränkning. Lärarna säger att man kan diskutera vad en kränkning är och funderar kring var gränsen går för att det ska anmälas som en kränkning. Lärarna uttrycker tveksamhet till om de gjort riktiga bedömningar kring vad som uppfattats som en kränkning och säger att de vet att definitionen utgår från elevens upplevelse. Lärarna ifrågasätter om man ska rapportera varje gång det händer något och säger att de åtgärdar det som inträffat, de pratar med eleverna. "Då behöver det ju inte anmälas till rektor, för då har vi ju tagit tag i det." Lärarna uppger att de skrivit två rapporter om kränkningar som sedan gått vidare till huvudmannen.

Elevhälsan berättar i intervju att det förekommer kränkningar och tillägger att det nyligen skedde en allvarlig kränkning som rapporterades till

huvudmannen. Elevhälsan säger att lärarna tar tag i de fall som framkommer och att samtalen har dokumenterats. Lärare och rektor rapporterar endast de situationer som de uppfattar som allvarliga kränkningar, säger elevhälsan, och är osäkra på vem som avgör om det är en kränkning. Elevhälsan tror att anmälan görs när det inte kan hanteras av skolpersonalen utan hjälp av elevhälsan.

Rektor berättar i intervju att lärarna relativt ofta lämnar in så kallade incidentrapporter, men dessa resulterar inte alltid i kränkingsanmälningar till huvudmannen. Skolan anmäler endast allvarliga, av elever uppfattade, kränkningar – inte smärre konflikter som lärarna snabbtredar och åtgärdar, säger rektor, och tillägger att skolan anmäler det som bedöms falla under kränkingslagstiftningen. "Ja, det kan ju vara en kränkning när det inträffar något men vi löser det. Vi anmäler i alla fall inte när det är första gången", säger rektor.

I samtal med rektor efter tillsynsbesöket säger rektor att det finns utrymme för tolkning när det gäller kränkning. Han exemplifierar med att om två elever slåss så kan en elev känna sig kränkt, men läraren har tolkningsföreträde eftersom läraren känner eleverna. Läraren är den som har ansvaret för att avgöra om det är en kränkning. En elev kan känna sig kränkt när det händer, säger rektor, men dagen efter, när man samtalat om händelsen, känner sig eleven inte kränkt längre och då behöver det inte anmälas.

Under elevintervjuerna berättar elever om att de är fortsatt utsatta för kränkningar trots att lärare haft samtal med berörda elever. De yngre eleverna upplever att de berättat detta för lärarna.

Lärarna säger i intervju att om det finns elever som känner sig kränkta och att detta inte åtgärdats, så kan det bero på att personalen inte sett och uppfattat detta. Lärarna blir förvånade när Skolinspektionen berättar att elever i intervju sagt att de är fortsatt utsatta för kränkningar trots att lärare haft samtal med berörda elever. Ingen av lärarna känner igen att elever berättat det för dem.

Även rektor uttrycker under intervjun förvåning över att det finns flera fall där elever upplever fortsatta kränkningar efter att lärarna haft samtal och att lärarna inte känt till detta trots att elever säger att de berättat för lärare. I samtal efter tillsynsbesöket berättar rektorn att fall av kränkande behandling inte alltid följs upp inom rimlig tid.

Av Skolinspektionens utredning framgår att det vid skolenheten inte bedrivs ett i alla delar målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. På skolan finns två olika rutiner för åtgärder vid kränkningar – en som

bland annat innefattar utredning, anmälan och uppföljning och en som endast innebär samtal mellan flera parter. Detta innebär att det i skolenheten finns olika och osäkra tolkningar av hur kränkande behandling ska definieras och åtgärdas. Utredningen visar också att definitionen av kränkande behandling inte alltid utgår ifrån elevens egen upplevelse av händelsen, det är istället personalen som får tolka situationen. Följden blir att det kan förekomma kränkande behandling som inte följs upp och inte anmäls till rektor, vilket bekräftas i intervjuer med elever. Rektorn måste därför också säkerställa att kränkande behandling upphör genom att den åtgärdas och att åtgärderna följs upp.

Motivering till föreläggande som ingripande

Kristinehamns kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Kristinehamns kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Övriga arbetsområden

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper, intressen och lärostilar och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller

särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att

exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav inom dessa arbetsområden.

Beslut

2015-06-15

11 (13)

Dnr 43 - 2014:8017

På Skolinspektionens vägnar



Frida Eek
Beslutsfattare



Cecilia Byström
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Björneborg skola F-6

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för.

Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Bilaga 2: Fakta om Björneborg skola F-6

Björneborgs skola ligger i samhället Björneborg, söder om Kristinehamns tätort. Skolan har 76 elever fördelade på 10 elever i förskoleklass, 35 elever i årskurserna 1-3 och 31 i årskurserna 4-6. Organisationen kan variera beroende på hur många elever som finns i varje årskurs. Lektioner i hem- och konsumentkunskap och moderna språk har eleverna på annan skola. Skolenheten leds av en rektor. Rektor har ansvar för ytterligare två skolenheter.